

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра «Облік і оподаткування»

(назва кафедри, яка відповідає за дисципліну)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан ФЕУ

Владислав КОРОЛЬКОВ

2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**ВК Теорія та практика економічного аналізу**

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 073 «Менеджмент»

(код і назва спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) «Менеджмент організацій і адміністрування»

(назва спеціалізації)

факультет економіки та управління

(назва факультету)

мова навчання державна

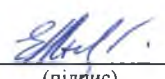
2022 рік

Робоча програма «Економічний аналіз» для здобувачів вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент», освітня програма (спеціалізація) «Менеджмент організацій і адміністрування»

Розробник: Лищенко О.Г., доцент кафедри обліку і оподаткування, к.е.н., доцент

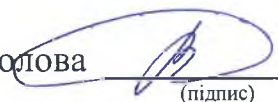
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри обліку і оподаткування

Протокол від «29» 08 2022 року № 1

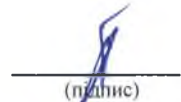
Завідувач кафедри обліку і оподаткування (Олена ЛИЩЕНКО)
(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)
«29» 08 2022 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки та управління

Протокол від «29» 08 2022 року № 37

«29» 08 2022 року Голова (Владислав КОРОЛЬКОВ)
(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Узгоджено групою забезпечення освітньої програми «Менеджмент організацій і адміністрування»

«29» 08 2022 року Керівник групи (Тетяна ПУЛІНА)
(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань,напрямок підготовки,освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Напрямок підготовки 07 Управління та адміністрування	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): 073 Менеджмент	Рік підготовки:	
Змістовних модулів – 2		3 - й	3 – й
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		5 - й	5 – й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		30 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	2 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		76 год.	112 год.
		Індивідуальні завдання: 0 год.	
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 58%

для заочної форми навчання – 7%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: вивчення навчальної дисципліни полягає у висвітленні теоретичних, методологічних підходів та інформаційної бази економічного аналізу. Здобутті студентами систематизованих знань і навичок володіння науковими основами методів економічного аналізу підприємства та його результатів.

Завдання навчальної дисципліни: студенти мають засвоїти зміст економічного аналізу, його предмет і метод, з'ясувати джерела інформації та взаємозв'язки з іншими економічними дисциплінами, оволодіти спеціальними прийомами економічного аналізу конкретних показників.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- методи економічного аналізу, зокрема: ланцюгових підставок, абсолютних відхилень, відносних відхилень, факторний аналіз, індексний метод та ін.;
- систему збору, обробки інформації та її аналіз;
- інформаційну базу на основі первинних документів та форм фінансової звітності.

Вміти:

- на основі методів економічного аналізу зробити аналіз господарської діяльності підприємства та подати рекомендації, щодо використання резервів та підвищення ефективності виробництва;
- провести аналіз фінансового стану та фінансових результатів підприємства, сформулювати рекомендації з метою підвищення фінансової стійкості, ліквідності та рентабельності підприємства;
- систематизувати дані аналізу операційної діяльності, управлінського аналізу та фінансового аналізу з метою прийняття оптимальних управлінських рішень менеджментом підприємства.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей:

– **загальних:**

ЗК04. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК08. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

ЗК13. Цінування та повага різноманітності та
Мультикультурності

ЗК15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)

- **спеціальні:**

СК01 Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК02 Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК05 Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК06 Здатність діяти соціально відповідально і свідомо

СК07 Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК10 Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК11 Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК12 Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК14 Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

СК15 Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

- очікувані програмні **результати навчання**:

4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.
12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

3. Анотація навчальної дисципліни.

Інформаційний зміст програми навчальної дисципліни.

Змістовний модуль 1

Тема 1. Предмет та види економічного аналізу.

Зміст теми: Роль і місце економічного аналізу в системі управління підприємством. Функції, завдання економічного аналізу та основні категорії аналізу. Методи та методологія економічного аналізу. Методика факторного аналізу.

Тема 2. Аналіз використання трудових ресурсів підприємства.

Зміст теми: Завдання, основні напрями та інформаційне забезпечення аналізу. Аналіз забезпечення підприємства трудовими ресурсами. Аналіз використання робочого часу на підприємстві. Аналіз продуктивності праці. Аналіз оплати праці.

Тема 3. Аналіз основних засобів підприємства.

Зміст теми: Аналіз ефективності використання основних засобів. Аналіз ефективності витрат з утримання та експлуатації обладнання. Аналіз структурної динаміки основних засобів. Аналіз ефективності інвестицій в основні засоби.

Тема 4. Аналіз матеріальних ресурсів підприємства.

Зміст теми: Завдання, основні напрями та інформаційне забезпечення аналізу. Аналіз забезпечення підприємства матеріальними ресурсами. Аналіз стану та використання виробничих запасів. Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів. Аналіз впливу матеріальних ресурсів на виробничі результати підприємства.

Змістовний модуль 2

Тема 5. Аналіз виробництва і реалізації продукції.

Зміст теми: Значення, основні напрями та інформаційне забезпечення аналізу. Аналіз обсягу виробленої та реалізованої продукції. Аналіз номенклатури, асортименту та оновлення продукції. Аналіз сезонності та ритмічності виробництва(реалізації) продукції. Аналіз виконання договорів постачання продукції. Аналіз якості та конкурентоспроможності продукції.

Тема 6. Аналіз витрат підприємства.

Зміст теми: Класифікація витрат в управлінському обліку. Методи вивчення поведінки витрат. Основні об'єкти калькулювання та аналізу собівартості продукції (робіт, послуг). Оцінка витрат на одну гривню товарної продукції. Аналіз собівартості окремих виробів

Тема 7. Аналіз фінансового стану підприємства.

Зміст теми: Завдання, інформаційне забезпечення та основні напрями аналізу. Загальна оцінка фінансового стану підприємства. Аналіз фінансової стійкості підприємства. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства. Аналіз грошових потоків підприємства. Аналіз ділової активності підприємства.

Тема 8. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Зміст теми: Мета, завдання та етапи аналізу фінансових результатів. Фінансові результати як об'єкт аналізу. Аналіз прибутковості діяльності підприємства. Аналіз рентабельності діяльності підприємства

4. Структура навчальної дисципліни.

Назва змістовних модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1												
Тема 1. Предмет та види економічного аналізу	12	3	1	-	-	8	15	-	1	-	-	14
Тема 2. Аналіз використання трудових ресурсів підприємства	16	4	2	-	-	10	15	1	-	-	-	14
Тема 3. Аналіз основних засобів підприємства	16	4	2	-	-	10	15	1	-	-	-	14
Тема 4. Аналіз матеріальних ресурсів підприємства	16	4	2	-	-	10	15	1	-	-	-	14
Разом за змістовим модулем 1	60	15	7	-	-	38	60	3	1	-	-	56
Змістовний модуль 2												
Тема 5. Аналіз виробництва і реалізації продукції	16	4	2	-	-	10	15	1	-	-	-	14
Тема 6. Аналіз витрат підприємства	16	4	2	-	-	10	15	1	-	-	-	14
Тема 7. Аналіз фінансового стану підприємства	16	4	2	-	-	10	15	1	-	-	-	14
Тема 8. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	12	3	1	-	-	8	15	-	1	-	-	14
Разом за змістовим модулем 2	60	15	7	-	-	38	60	3	1	-	-	56
Усього	120	30	14	-	-	76	120	6	2	-	-	112

5. Теми семінарських занять

Не передбачені навчальним планом

6. Теми практичних занять.

Практичні заняття є одним з аудиторних видів робіт, спрямованих, насамперед, на розвиток навичок самостійної роботи при вивченні дисципліни «Теорія і практика економічного аналізу» з метою пошуку ефективних рішень практичних завдань стратегічного розвитку підприємства на основі розуміння сутності, рушійних сил та наслідків глобалізації.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет та види економічного аналізу	1
2	Аналіз використання трудових ресурсів підприємства	2
3	Аналіз основних засобів підприємства	2
4	Аналіз матеріальних ресурсів підприємства	2
5	Аналіз виробництва і реалізації продукції	2
6	Аналіз витрат підприємства	2
7	Аналіз фінансового стану підприємства	2
8	Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	1
	Разом	14

7. Теми лабораторних занять

Не передбачені навчальним планом

8. Самостійна робота

Сучасна освіта будується, насамперед, на формування у майбутніх спеціалістів у сфері обліку і оподаткування необхідних компетентностей, серед яких важливою є здатність до самостійної роботи, тому під час вивчення курсу «Теорія і практика економічного аналізу» поряд з аудиторними заняттями підвищена увага приділяється організації і проведенню самостійної роботи.

Метою самостійної роботи є активізація засвоєння студентами теоретичних знань, формування навичок творчого опрацювання навчального

матеріалу для підготовки до контрольних заходів та застосування у подальшій роботі. Самостійна робота студентів повинна стимулювати прагнення до наукового пошуку, створювати умови для професійного зростання та самовдосконалення.

Зміст самостійної роботи з дисципліни «Теорія і практика економічного аналізу» полягає у:

- опрацюванні студентами матеріалу лекцій, які були прочитані напередодні з використанням рекомендованої базової і додаткової літератури;
- опрацювання студентами розділів програми, які не висвітлюються на лекціях;
- розв’язання завдань-прикладів, які виносяться для додаткового самостійного опрацювання матеріалу з тем дисципліни;
- підготовки до поточних модульних робіт та підсумкового контролю.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет та види економічного аналізу	8
2	Аналіз використання трудових ресурсів підприємства	10
3	Аналіз основних засобів підприємства	10
4	Аналіз матеріальних ресурсів підприємства	10
5	Аналіз виробництва і реалізації продукції	10
6	Аналіз витрат підприємства	10
7	Аналіз фінансового стану підприємства	10
8	Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	8
	Разом	76

9. Індивідуальні завдання

Для студентів заочної форми навчання – контрольна робота.

10. Методи навчання

Під час викладання курсу «Теорія і практика економічного аналізу» використовуються наступні методи навчання:

- розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;

- пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу;
- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;
- ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки);
- практична робота – для використання набутих знань у розв’язанні практичних завдань;
- аналітичний метод – мисленнєвого або практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;
- індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального;
- дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;
- проблемний виклад матеріалу – для створення проблемної ситуації.

11. Очікувані результати навчання з дисципліни.

Результати навчання з дисципліни «Теорія і практика економічного аналізу» деталізують такі очікувані результати навчання:

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

12. Засоби оцінювання

Під час викладання курсу «Теорія і практика економічного аналізу» використовуються наступні методи діагностики: усний комбінований опит під час лекційних та практичних занять; перевірка самостійних та практичних робіт; тестова перевірка під час поточного та підсумкового контролю.

Для визначення підсумкової оцінки курсу дисципліни «Теорія і практика економічного аналізу» поділяється на 2 основних модуля, у межах яких розподілені теми. Ступінь вивчення студентами кожної теми

дисципліни контролюється наведеними нижче методами під час аудиторних занять, тестуванням під час рубіжного контролю, виконання самостійної контрольної роботи, проведення підсумкового оцінювання.

Розподіл балів за видами роботи студентів для здійснення діагностики знань під час рубіжного контролю представлено у таблиці.

Вид роботи	Загальна кількість балів
Активна робота під час лекційних занять, яка підтверджує роботу студента щодо опрацювання ним матеріалу лекцій, що були раніше та питань з тем, які не висвітлюються безпосередньо на лекціях та винесені на самостійне вивчення	5
Активна робота під час практичних занять стосовно відповідей під час опитування і розв'язання завдань	5
Розв'язання завдань, які виносяться для самостійного опрацювання матеріалу щодо проблемних питань з тем дисципліни	15
Тестування під час рубіжного контролю (15 тестів x 4)	60
Рішення задач під час рубіжного контролю	15
Разом	100

13. Критерії оцінювання результатів навчання студентів.

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за кожним рубіжним контролем (РК-1, РК-2) під час контрольних тижнів за підсумками основних модулів. Кожний основний модуль оцінюється за 100-бальною шкалою. Підсумкова оцінка з дисципліни складається як середня між величинами РК-1 і РК-2.

Під час контролю враховуючи наступні види робіт: аудиторна під час лекційних та практичних занять, самостійна у вигляді опрацювання питань з тем, які не висвітлюються безпосередньо на лекціях та винесені на самостійне вивчення, результати тестування під час поточного та підсумкового контролю.

Підсумковий контроль визначається як середня двох контролів за перший та другий змістовні модулі.

Розподіл балів, які отримують студенти при оцінюванні знань.

Вид роботи	Загальна кількість балів
Активна робота під час лекційних занять, яка	

підтверджує роботу студента щодо опрацювання ним матеріалу лекцій, що були раніше та питань з тем, які не висвітлюються безпосередньо на лекціях та винесені на самостійне вивчення	10
Активна робота під час практичних занять щодо відповідей під час опитування і розв'язання задач	10
Рішення задач, які виносяться для самостійного домашнього опрацювання матеріалу щодо проблемних питань з тем дисципліни	15
Підготовка додаткового матеріалу у вигляді стислої доповіді – реферату з проблемних питань дисципліни для обговорення під час аудиторних занять	5
Тестування під час рубіжного контролю (20 тестів)	60
Разом	100

Розподіл балів для формування підсумкової рейтингової оцінки з дисципліни для денної форми навчання представлені в таблиці:

Рейтингова оцінка	Модуль 1	Модуль 2	Залік
Максимальна за підсумками модулю	100	100	100
Мінімальна за підсумками модулю	61	61	61

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Навчально – методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації до практичних занять з навчальної дисципліни «Теорія і практика економічного аналізу» для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент», освітня програма (спеціалізація) «Менеджмент організацій і адміністрування» освітній ступень «бакалавр» / Укл. Лищенко О.Г., Запоріжжя: ЗНТУ, 2020.

2. Методичні рекомендації до виконання самостійних робіт з навчальної дисципліни «Теорія і практика економічного аналізу» для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент», освітня програма (спеціалізація) «Менеджмент організацій і адміністрування» освітній ступень «бакалавр» / Укл. Лищенко О.Г., Запоріжжя: ЗНТУ, 2020.

3. Методичні рекомендації до виконання контрольної роботи з навчальної дисципліни «Теорія і практика економічного аналізу» для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент», освітня програма (спеціалізація) «Менеджмент організацій і адміністрування» освітній ступень «бакалавр» / Укл. Лищенко О.Г., Запоріжжя: ЗНТУ, 2020.

4. Питання та завдання для поточного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Теорія і практика економічного аналізу» для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент», освітня програма (спеціалізація) «Менеджмент організацій і адміністрування» освітній ступень «бакалавр» / Укл. Лищенко О.Г., Запоріжжя: ЗНТУ, 2020.

5. Завдання для комплексної контрольної роботи з навчальної дисципліни «Теорія і практика економічного аналізу» для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент», освітня програма (спеціалізація) «Менеджмент організацій і адміністрування» освітній ступень «бакалавр» / Укл. Лищенко О.Г., Запоріжжя: ЗНТУ, 2020.

15. Рекомендована література

1. Гурова К. Д., Ганін К. Д. Економічний аналіз: методологія, організація, методика, практикум : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти; Харків. торг.-екон. ін-т Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. 3-тє вид., перероб. та допов. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2019. с. 259.
2. Дерун І. А. Економічний аналіз : навч.-метод. комплекс для студентів спец. 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність"; Харків : Олександр Савчук, 2020. 119 с.

3. Економічний аналіз підприємств торгівлі та харчування : навч. посіб. / М. Гаркуша та ін. ; Харків. держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків : ХДУХТ, 2014. 361 с.
4. Лабораторний практикум з теорії економічного аналізу : для напрямку підгот. 6.030509 - облік і аудит / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича ; уклад. Ковальчук Т. М. Чернівці : Рута, 2014. 167 с.
5. Мішеніна Н. В., Мішеніна Г. А., Ярова І. Є. Економічний аналіз : навч. посіб.; Сум. держ. ун-т. Суми : Сум. держ. ун-т, 2014. 305 с.
6. Міщук Г. Ю., Джигар Т. М., Шишкіна О. О. Економічний аналіз : навч. посіб.; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. Рівне : НУВГП, 2017. 155 с.
7. Отенко В. І., Іванієнко В. В., Азаренков Г. Ф. Теорія економічного аналізу : навч. посіб. для ВНЗ; Харків. нац. екон. ун-т ім. Семена Кузнеця. Харків : ІНЖЕК, 2015. 339 с.
8. Сарапіна О. А., Пінчук Т. А., Стефанович Н. Я. Організація і методика економічного аналізу : навч. посіб.; Херсон. нац. техн. ун-т. Херсон : Вишемирський В. С., 2013. 313 с.
9. Теорія еколого-економічного аналізу : навч. посіб. / Є. В. Мішенін та ін. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Є. В. Мішеніна ; Сум. держ. ун-т. Суми : Сумський державний університет, 2014. 245 с.

16. Інформаційні ресурси

1. Єдина база податкових знань, розміщенна на офіційному сайті ДПАУ [Електронний ресурс]. <http://www.sta.gov.ua>
2. Система Ліга: Закон [Електронний ресурс]. www.liga.net
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. [Електронний ресурс]. <https://zakon.rada.gov.ua/>
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755. [Електронний ресурс]. <https://zakon.rada.gov.ua/>
5. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.03 № 851-IV [Електронний ресурс]. <https://zakon.rada.gov.ua/>
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 [Електронний ресурс]. <https://zakon.rada.gov.ua/>